

Forebyggelsesstrategier og ulykkesforebyggelse – før ulykken sker

Jørgensen, Kirsten

Publication date:
2013

Document Version
Peer reviewed version

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Jørgensen, K. (Author). (2013). Forebyggelsesstrategier og ulykkesforebyggelse – før ulykken sker. Sound/Visual production (digital)

General rights

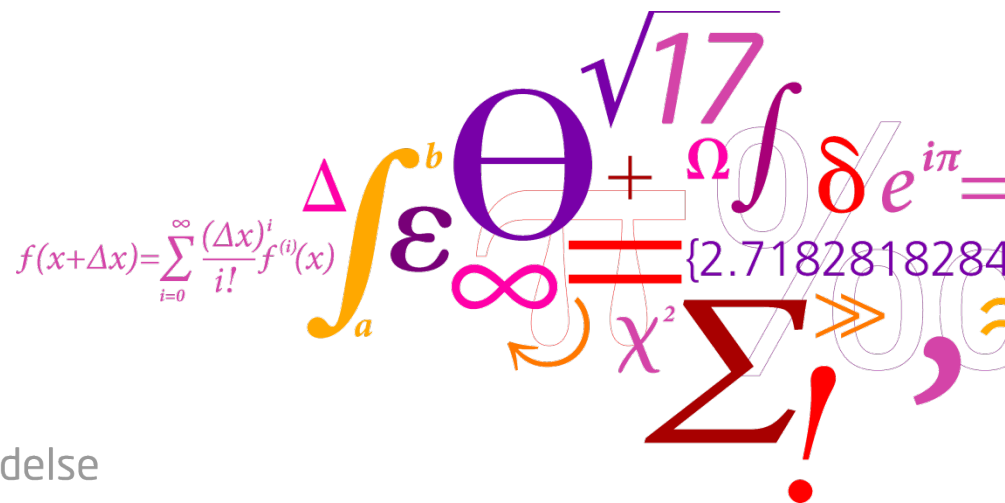
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Forebyggelsesstrategier og ulykkesforebyggelse – før ulykken sker

Lektor PhD Kirsten Jørgensen

Indhold

- Ulykken som fænomen og Årsagshierarkiet
- Ulykkesanalysen – årsag/virkning
- Risikoanalysen, med fareidentifikation og fejlanalyser
- Sikkerhedsbarrierer og INFO kort
- Forebyggelse og sikkerhedskultur

Arbejdsmiljøet 3 problemområder

Forskellige og overlappende som fænomen

Problemerkernes karakter, hvad er det vi ønsker at forebygge

- Konsekvenser
- Påvirkninger
- Umiddelbare Årsager
- Bagvedliggende årsager

Ulykken som fænomen og forebyggelsespotential

En risiko kan være svært at se

De risici man ser kan man som regel klare

Det er de risici man ikke ser eller ikke er bevist om der fører til ulykker

Det er næsten altid en kombination af forhold, der skaber en uventet risiko

Denne kombination er vanskelig at forudse konsekvenserne af

Ulykken som fænomen og forebyggelsespotential

Der er normalt stor fokus på det man kalder højrisici, som fx brand, eksplosion mv

Mens fokus på de mere banale risici på det nærmeste ikke får nogen opmærksomhed

98% af alle ulykker er "banale" i både hændelsen og det skadevoldende

Størsteparten af de ulykker der sker skyldes risici vi ikke tager alvorlige og derfor ikke får gjort noget ved.

Passiv sikkerhed og Aktiv sikkerhed

**Den sikkerhed
der er indbygget
i teknologien og
arbejdspladsens
udformning**

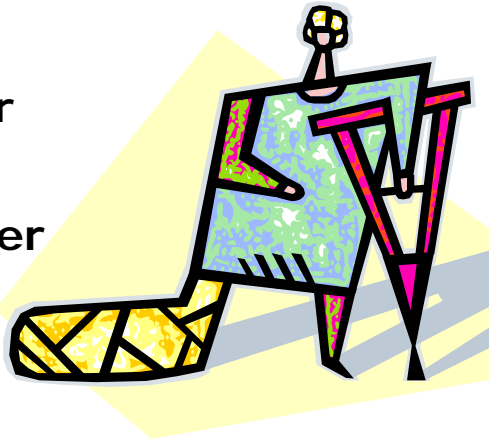
**Den adfærd der er
påkrævet af med-
arbejderne for at
sikkerheden kan
blive opretholdt**

Konsekvenserne fra ulykker

Skader som

- Dødsfald
- Amputation
- Knoglebrud
- Rygskader
- Forstuvninger
- Sårskader
- Bløddelsskader
- Forgiftninger
- Ætsninger
- El-skader
- Brandskader
- Psykiske traumer

Skader og tab

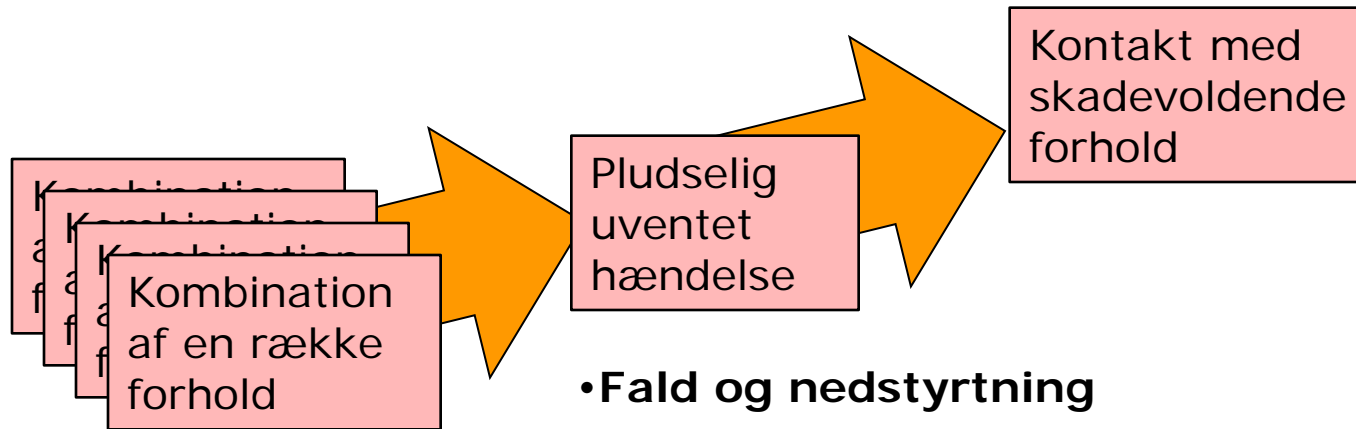
Behandling og
genoptræning

Tab af

- Medarbejdere
- Bygninger
- Teknisk udstyr
- Produktion
- Kvalitet
- Kunder
- Økonomi

Ulykkeshændelsen

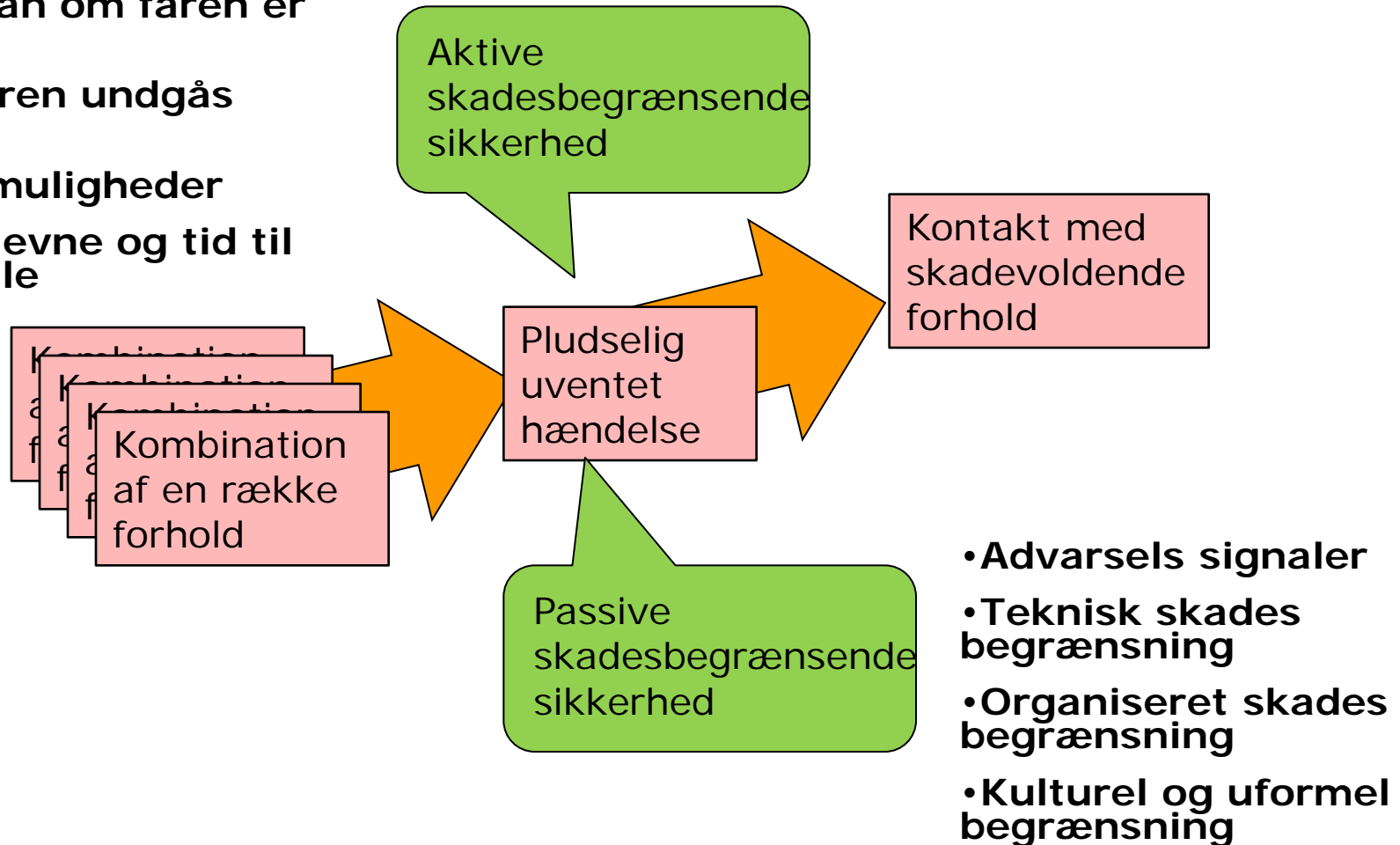

- Fald og nedstyrtning
- Nedfald og udskridning
- Trafik sammenstød
- Brand og eksplosion
- Forkerte bevægelser
- Forkert bevægelse af farekilde
- Brud, sprængning
- Fordampning, udslip
- Aggressivitet

- Skarpe kanter
- Bevægende maskindele
- Højt pres, tryk
- Kinetiske energier
- Potentielle energier
- Varme, kulde
- Elektricitet
- Kemiske stoffer
- Blændende lys
- Kraftig lyd
- Tunge byrder
- Farlig stråling
- Vold
- Manglende ilt

Ulykkeshændelsen

- Kan faren opdages
- Ved man om faren er udløst
- Kan faren undgås
- Er der handlemuligheder
- Er der evne og tid til at handle

Umiddelbare årsager

**Erfaringsbaserede fejl,
Regelbaserede fejl,
Vidensbaserede fejl ,
Bevidste fejl**

Umiddelbare årsager

- Tilbøjelighed til risikotagning
- Belønning,
- Tillid,
- Involvering,
- Accept,
- Kompetence,
- Motivation

Medarbejder kultur og adfærd

Aktive skadesbeskyttende sikkerhedsbarrierer

Fejlhandlinger

Fejlsituationer

Passive skadesbeskyttende sikkerhedsbarrierer

Den operationelle sikkerhed

Kombination af forhold der fører til uønsket hændelse

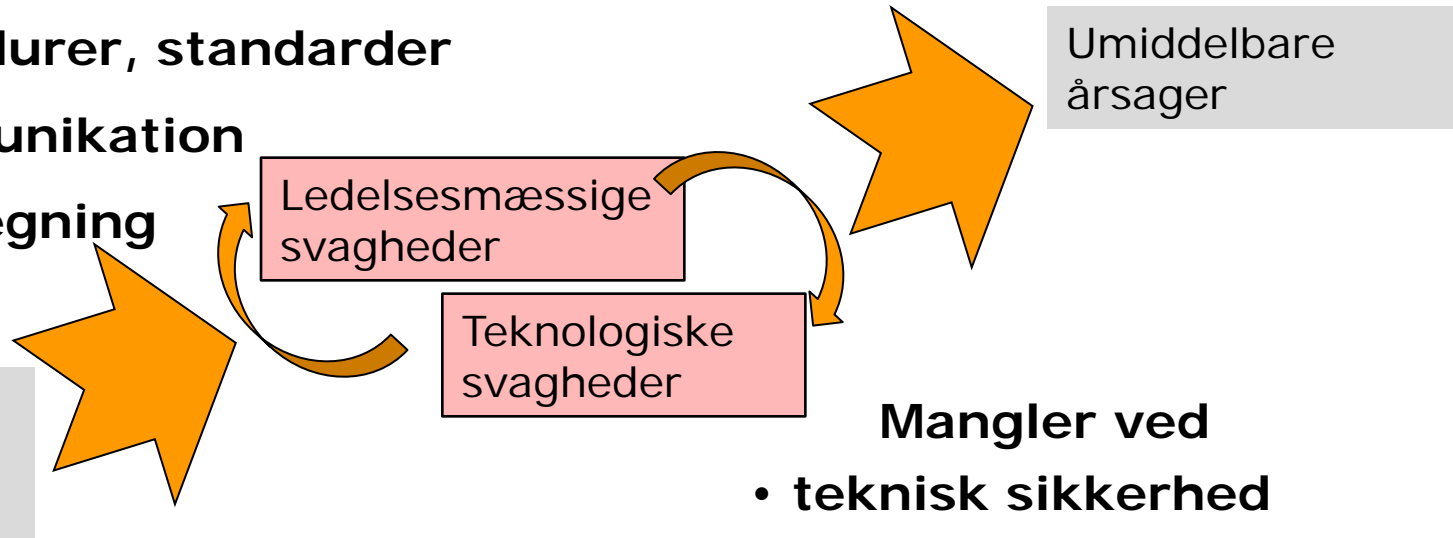
- Teknisk kontrol af risici
- Tydelig oplysning og risiko og konsekvens

Bagvedliggende årsager

Bagvedliggende årsager

Mangler ved

- instruktion og oplæring, træning
- procedurer, standarder
- kommunikation
- planlægning

Styrings-
mæssige
årsager

Umiddelbare
årsager

Mangler ved

- teknisk sikkerhed
- vedligehold
- renholdelse
- bygningsmæssige indretning
- miljømæssige belastninger
- usikre færdselsveje
- indretning af arbejdssteder

Bagvedliggende årsager

Mangler ved

- supervision
- opfølgning af regler
- positiv feedback
- konsekvens
- målopfyldelse

Daglig ledelses kultur og adfærd

Aktive forebyggende sikkerhedsbarrierer

Ledelsesmæssige svagheder

Teknologiske svagheder

Passive forebyggende sikkerhedsbarrierer

Den taktiske og tekniske sikkerhed

Umiddelbare årsager

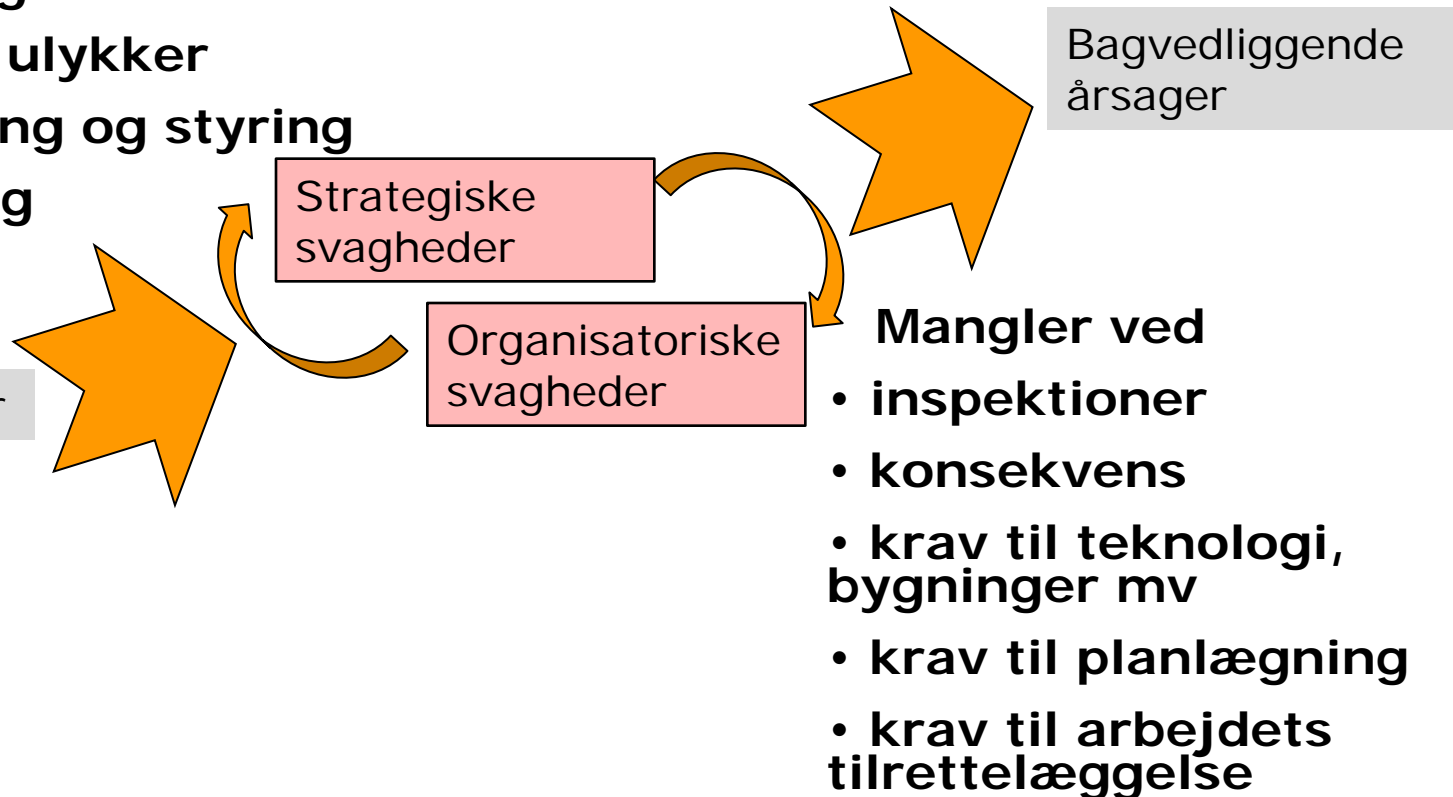
- Begrænset eller ingen kontrol
- Fejl i kontrol
- Begrænset eller ingen risikovurdering
- Fejlvurdering

Styringsmæssige årsager

Styringsmæssige årsager

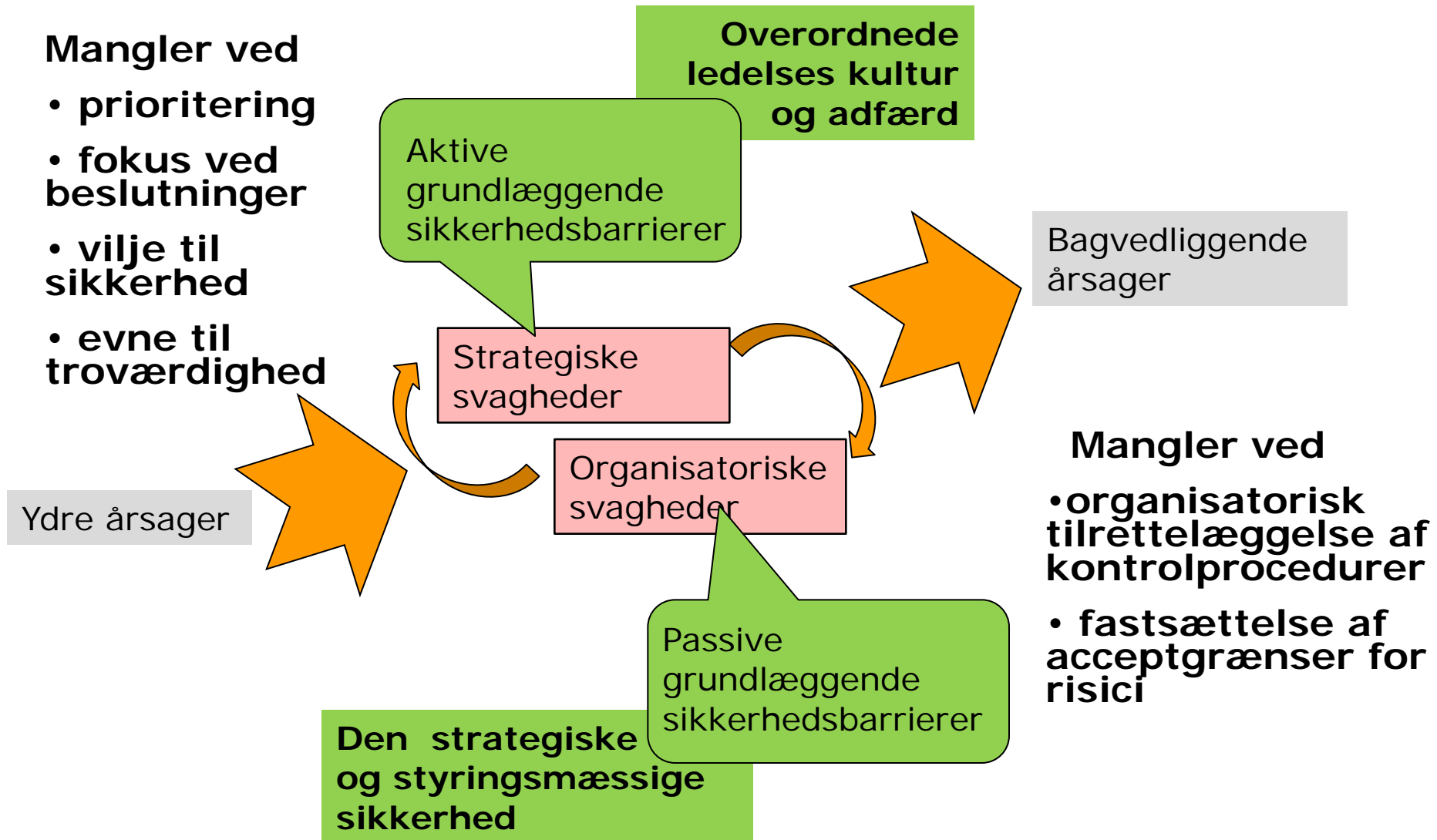
Mangler ved

- sikkerhedsledelse
- ledelsestræning
- organ. regler
- læring af ulykker
- målsætning og styring
- evaluering

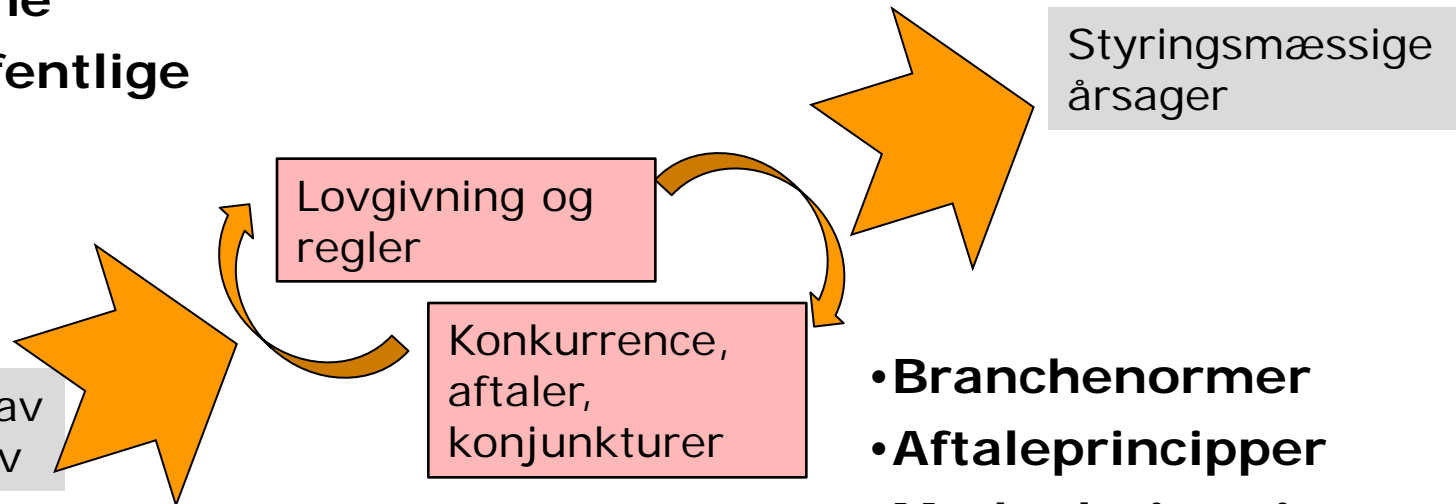

Styringsmæssige årsager

Ydre årsager

- Nationale regler
- Internationale regler
- Uskrevne regler om gode tone
- Den offentlige mening

- Branchenormer
- Aftaleprincipper
- Markedssituation
- Lønvilkår
- Rekruteringsvilkår
- Konkurrencevilkår

Ydre årsager

- Den politiske vilje
- Beslutningsmuligheder
- Den offentlige bevidsthed og accept

Ulykkesanalysens formål

I virksomheden:

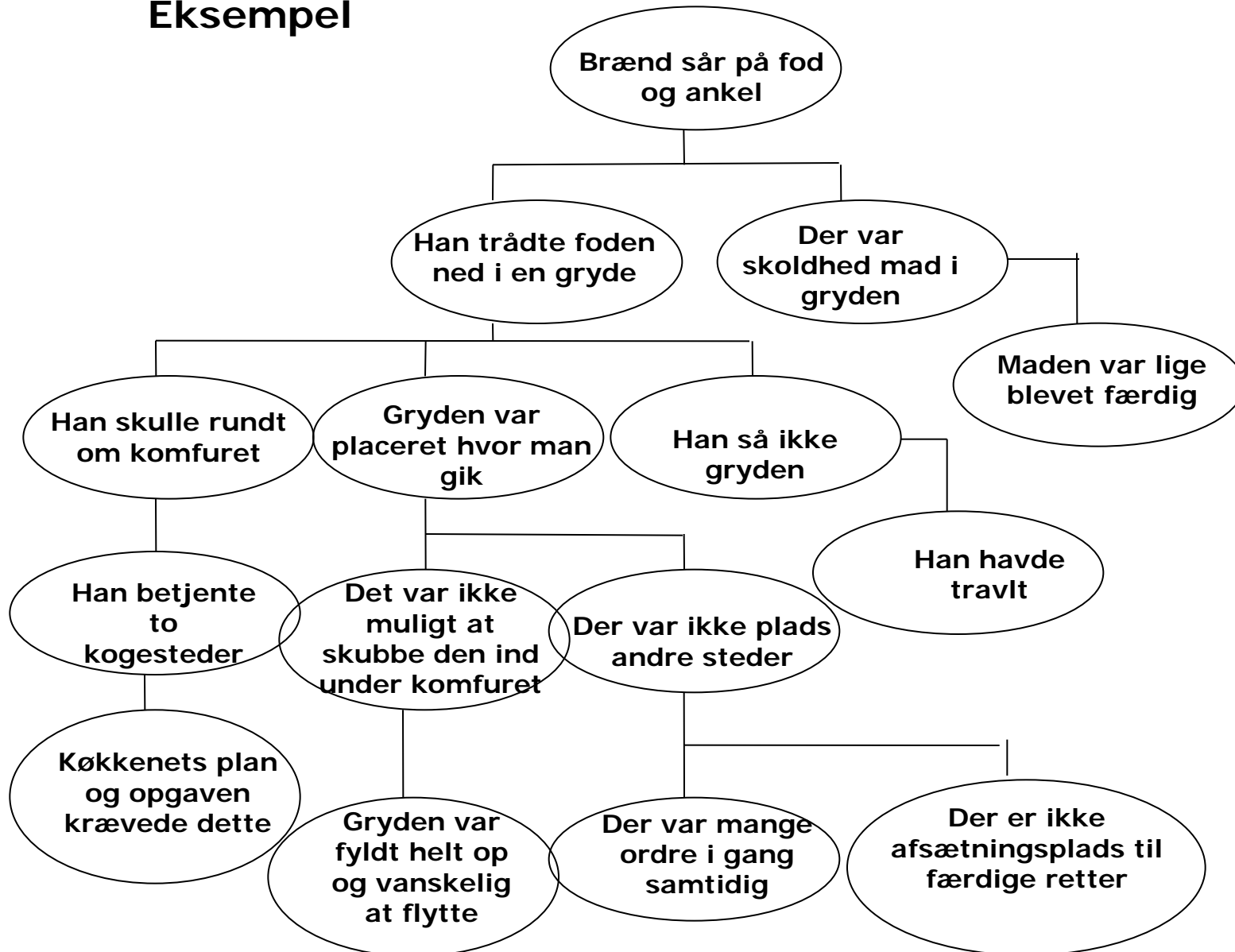
- For at forebygge gentagelse i det enkelte tilfælde og
- For at finde risici af mere generel karakter

En Ulykkes beskrivelse

En kokkelev får brandsår på fod og ankel , da han træder i en lav gryde med en skoldhed færdig ret.

Gryden var placeret på gulvet for enden af et komfur. Der arbejdede flere på begge sider hvor der er flere kogesteder. Kokkeleven havde en opgave, der krævede at han skulle betjene kogesteder på begge sider af komfuret. Der var stor travlhed. Det normale er at gryder med færdig mad som venter på at komme videre stilles på gulvet under komfuret og ikke ved siden af.

Eksempel

Ulykkesanalysen i bagklogskabens lys

Analysen af ulykker er altid sket på grundlag af den viden, man har, om hvad der er sket, hvor det er let at se, hvad man skulle have gjort anderledes

Det er imidlertid meget vanskeligere at forudse, hvad der er bedst at gøre før ulykkeshændelsen sker.

En risikosituation er vanskelig at gennemskue og forstå.

En given situation kan syntes at være normal uden særlige risici, men hvor en ny kombination af forhold kan skabe en forskel, der er vanskelig at gennemskue.

Mange risici er normale i vores omgivelser og vi bliver vandte med, at vi magter at klare disse risici

Det gør at vi glemmer at være opmærksomme i øjeblikket eller at vi blive blinde overfor risici

Risikoanalysen

En risikoanalyse er en struktureret gennemgang af et system og dets funktioner, mht at identificere hvilke uønskede hændelser, der kan opstå, samt af hvilke årsager og med hvilke konsekvenser

- Identifikation af fare / risici / eksponeringer
- Fejl Måde Effekt Analyse
- Analyse af menneskelige fejl
- Hazop
- Fejltræsanalyse
- Arbejdspladsvurdering

4-17-64

Ulykkesrisici

Niveau 1 – de 4 primære risikotyper.

- A. Se på der hvor du har dine ben og fødder, om der er risiko for fald
- B. Se på dine omgivelser – om der er risiko for at blive ramt af noget, støde ind i noget, komme i klemme, få noget ned over sig mv
- C. Se på hvad du bruger dine hænder til – om der er risiko for at skære sig, stikke sig, få klemte fingre, brænde sig, få stød mv
- D. De særlige farlige risici – som omfatter de specifikke højriskoområder som brand, eksplosion, forgiftning, kvælning mv.

Ulykkesrisici – niveau 1, 2 og 3

A. Underlag, hvor der færdes, arbejdes

1. Arbejde i højde/fald

Flytbare stiger, faste stiger, trappestiger, mobil stillads, fast stillads, op/ nedtagning af stillads, tage, områder med niveauforskelle, faste platforme, mobile platforme, lad, førerhus på køretøj, andet

2. Arbejde i niveau/fald

Færden nær huller, fordybninger, fald på gulv, arealer, fald på trappe, færden i niveau – overbelastning ved fx snublen, vriden om mv

B. Omgivelser hvor der færdes, arbejdes

3. Faldende genstande

Kraner og hejse, Mekaniske løfteudstyr, Lastning på køretøjer, Tab, fald af genstand, andet fx lagre, opbevaring

4. Flyvende genstande

Flyvende genstande fra bearbejdning, Flyvende genstande fra sammenpresning

5. Rammer imod, imellem, af

Ramt af køretøj, Ramt af vindblæste genstande, Ramt af rullende, glidende genstande, Ramt af andres håndværktøjer, Ramt af andres byrder, objekter, Nær hængende, svingende genstande, Mast imellem eller i mod, Ramme ind i objekter

6. Udskridning af materialer

Færden ved ophobede materialer

7. Aggression

Fra mennesker, Fra dyr

C. Hvad der arbejdes med, ved

8. Tekniske hjælpemidler

Håndværktøj, Pasning af maskine, Vedligehold af maskine, Klargøring af maskine, Rengøring af maskine

9. Køretøj

Mistet kontrol af køretøj

10. Elektricitet

Arbejde med elektrisk udstyr, Arbejde med elektricitet

11. Varme, kulde

Varme og kolde overflader, Varmt arbejde

12. Kemi i forhold til

Åbne containere, lukkede containere, tilsætte/fjerne/åbner container, Transport af container, Lukker container

13. Løfte, byrder

Overbelastning, tunge løft

D. Omgivelser af særlig farlig karakter

14. Højspænding

Arbejde med højspænding

15. Ild, brand

Arbejde nær åben ild, Slukning af brand

16. Ilt probl. incl Vand,

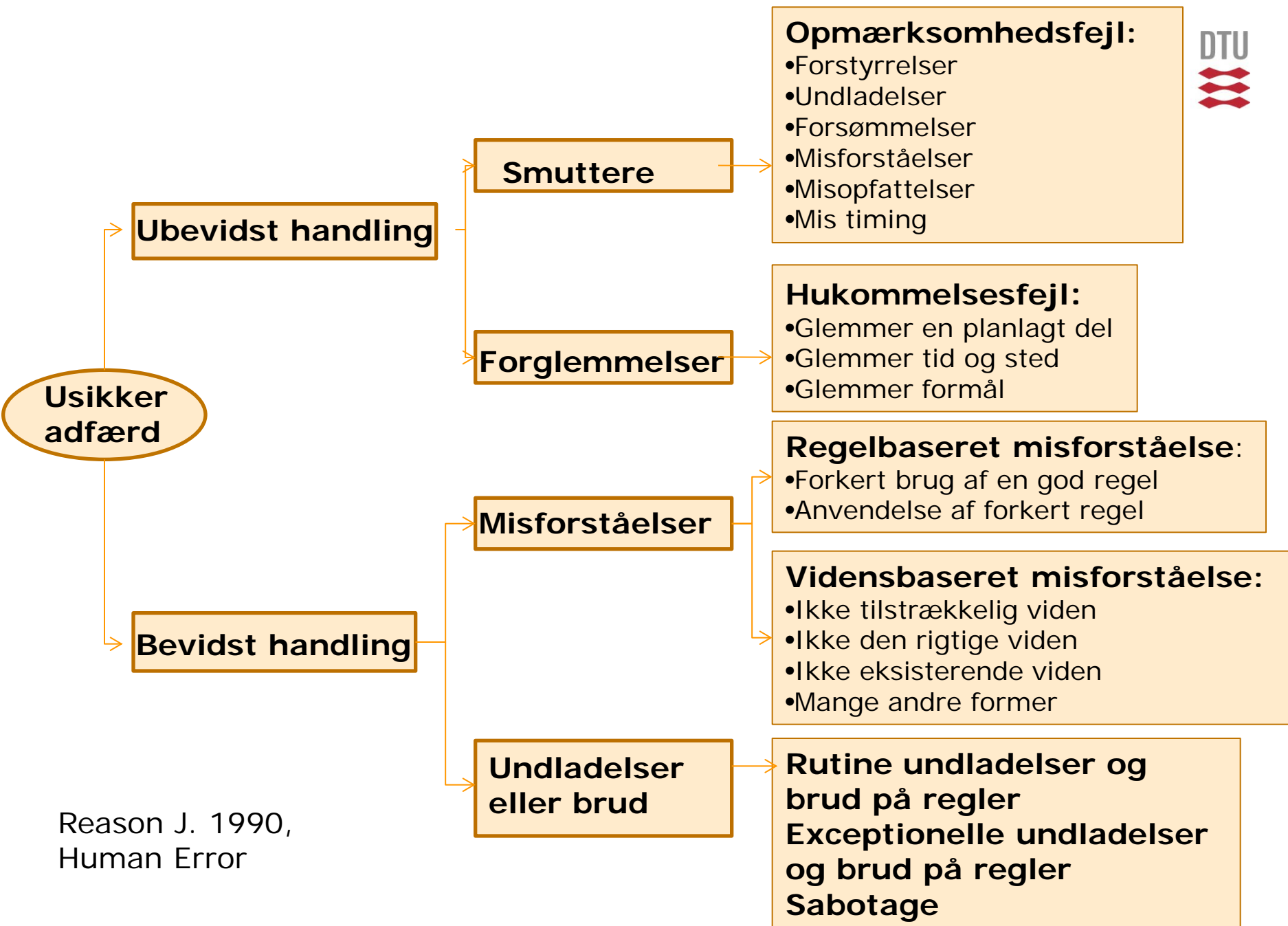
Arbejde i lukkede rum, Arbejde med åndedrætsværn,
Arbejde i, på under vand, Arbejde nær vand

17. Eksplosion

Fysisk eksplosion/overtryk, Eksplosionsfare - dampe, gasser, Eksplosionsfare - dampe, gasser, Eksplosionsfare – støv, Eksplosiver, Eksplosionsfare - exoterme reaktioner

Analyse af de menneskelige fejl

- Personen undlader at udføre arbejdet som foreskrevet
- Personen udføre arbejdet som foreskrevet, men gør det forkert
- Personen gør noget, som ikke er foreskrevet

Reason J. 1990,
Human Error

Trin 4 Ubevidst kompetence

- Jeg ved det , men gør det automatisk

Trin 3 Bevidst kompetence

- Jeg ved, hvad jeg har behov for at vide og jeg ved det

Trin 2 Bevidst inkompetence

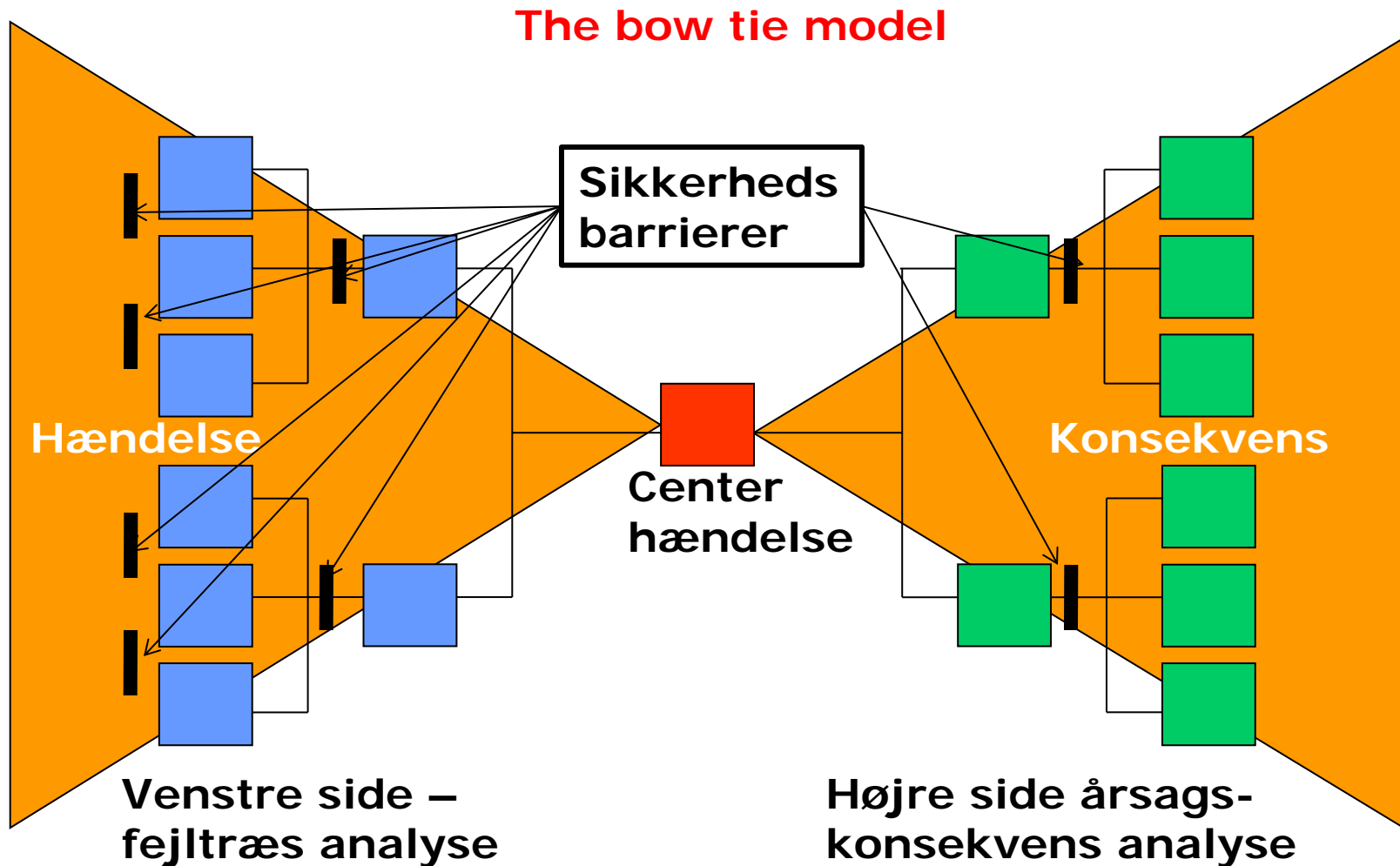
- Jeg ved, hvad jeg har behov for at vide

Trin 1 Ubevidst inkompetence

- Jeg ved ikke, hvad jeg har behov for at vide

Fokus på Sikkerheds barrierer

Fokus på Sikkerheds barrierer

Hale &
Guldenmund

**Barrierer, defineret
og specificeret**

**Fysiske
barrierer**

**Kombina-
tioner**

**Adfærdsmæssige
barrierer**

Livscyklus:
1. Anskaffet,
konstrueret
2. Installeret
3. Anvendt
4. Kontrolleret
5. Vedligeholdt

Interface

Procedurer. Planer,
regler og mål

Tilgængelighed,
mandskab,

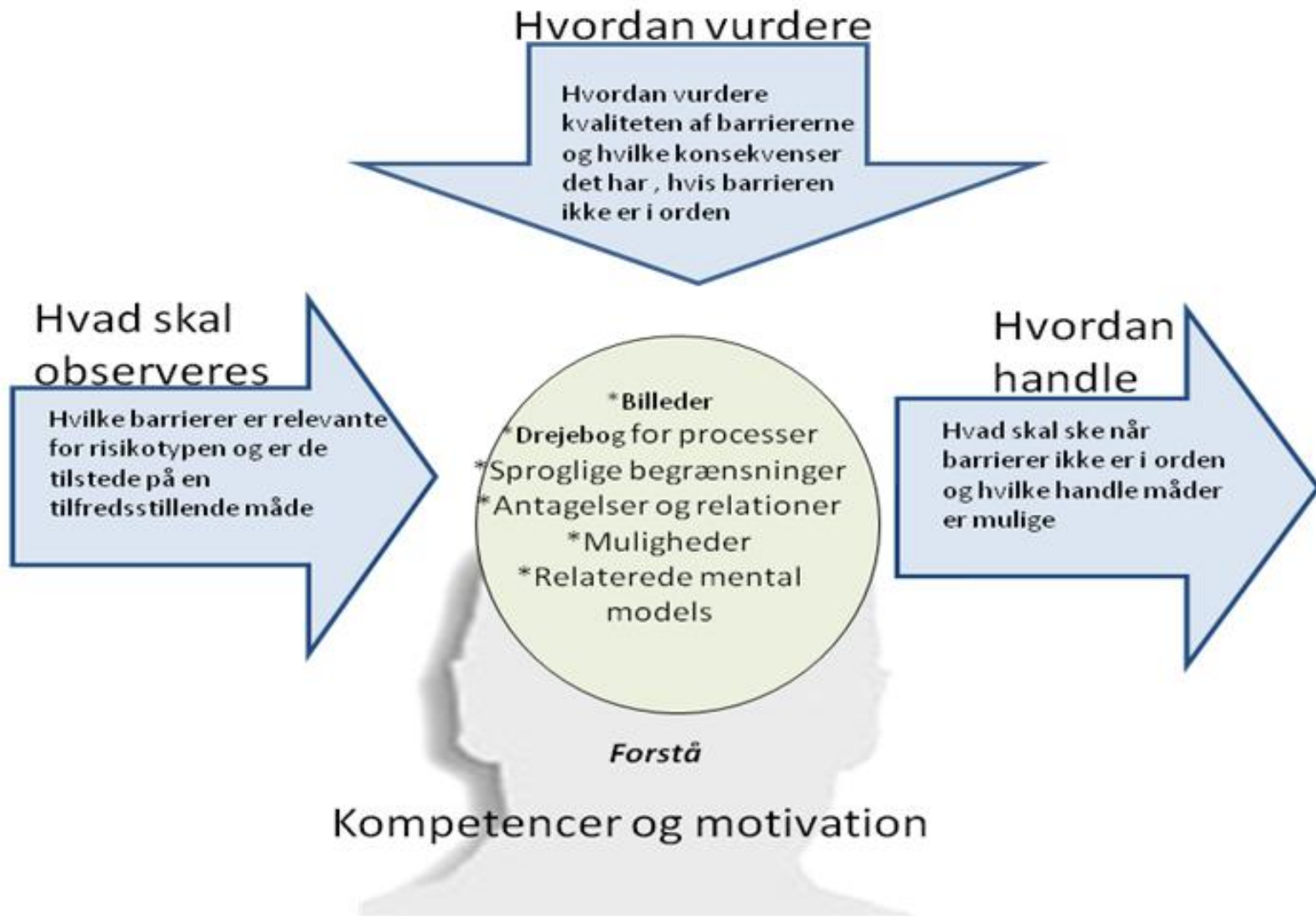
Kompetencer,

Forpligtigelse,
konfliktløsninger

Koordination,
kommunikation

Risici – sikkerhedsbarrierer og PIE's

<i>Den risikofyldte aktivitet</i>	<i>Primære sikkerhedsbarrierer</i>	<i>Støttendte sikkerhedsbarrierer</i>	<i>Evaluerings kriterier – PIE's</i> <i>Kontrol parametre</i>
Arbejde på en stige, med risiko for at falde ned	1. Stigens styrke	1. Typen af stige og dens bæreevne	Stigens trins konditioner
			Kontrol af længde og bæreevne
			Vedligeholdelse og opbevaring
			Renholdelse
	2. Stigens stabilitet	2. Placeringen og beskyttelsen af stigen	Placeringen ved stigens fod
			Placeringen ved stigens top og vinkel
			Beskyttelse mod andre trafik, der kan skubbe stigen ud af balance
	3. Brugerens stabilitet	3. Brugerens evne til at stå på stigen	Hvor man står på stigen
			Personens kondition
			Brugen af begge hænder til andet end at holde fast
			Ydre kræfter som fx. blæst
			Hensigtsmæssighed i bevægelsen på stigen

INFO kort for 17 gruppering af farekilder

Til arbejdsgiveren

LEDELSE			
Fare: Arbejde i højde med risiko for fald til lavere niveau Omfatter ophold og arbejde på alle former for stiger, stilladser, platforme, niveauforskelle, tage mv.			
Barriertyper	Observer/undersøg	Forstå/tolk og vurder	Handle/udfør
Udstyrets styrke	Observer om udstyret er i orden, rengjort og vedligeholdt. Undersøg hvilket udstyr der er behov for til opgaverne og dets bæreevne. Undersøg om der er behov for andet udstyr til opgaverne. Observer om medarbejderne tilbage-melder når udstyret ikke er i orden. Observer medarbejdernes adfærd og anvendelse af udstyret.	Vurder om konstruktionen er hensigtsmæssig til opgave. Vurder bæreevnen i forhold til opgaven. Vurder vedligeholdelses-tilstanden. Vurder behov for afhjælpende foranstaltninger. Vurder behovet for information til medarbejdere og eventuelt. procedurer for arbejdet Vurder behovet for særlig instruktion. Vurder behovet for motiverende initiativer overfor medarbejderne.	Sørg for mangler udbedres Sørg for det rigtige udstyr kommer i anvendelse Fjern defekt udstyr Informer medarbejderne om hvilket udstyr de skal anvende Informer medarbejderne om hvilket udstyr der er defekt eller er under udbedring Sørg for procedurer for renholdelse og vedligeholdelse Motiver og instruer medarbejderne om hvordan du ønsker de skal forholde sig når de arbejder i højde og hvilke tilbagemeldinger de skal give, når de finder at tingene ikke er i orden
Behov for rækværk	Observer behovet for rækværk Observer nødvendigt rækværks kvalitet Observer om rækværk er monteret korrekt og i god vedligehold tilstand	Vurder tilgængelighed, vedligeholdelse, styrke, opsætning af rækværk. Vurder motivation til at sikre vedligeholdelse af rækværkernes kvalitet. Vurder behovet for særlig instruktion. Vurder behovet for motiverende initiativer overfor medarbejderne.	Sørg for at mangler udbedres Informer medarbejderne om hvordan de skal forholde sig Motiver og instruer medarbejderne om hvordan du ønsker de skal forholde sig når rækværker mangler eller ikke er i orden.
Udstyrets placering og fundering	Observer udstyrets placering af fundering Observer muligheden for ydre omstændigheder kan påvirke udstyret Observer behov for særlige foranstaltninger til sikring Observer medarbejdernes evne til at sikre udstyret Tjek godkendelse af udstyret	Vurder mulighed for udskridning, væltning Vurder mulighed for at nogen kan støde ind i eller påvirke udstyrets balance Vurder medarbejdernes evne og motivation til at opsætte og anvende udstyret korrekt	Sørg for at mangler udbedres Informer medarbejderne om hvad rigtig metode er og sørg for det sker Instruer om opstilling, fastgørelse, fundering, placering mv Motiver medarbejderne til at overholde procedurer
Bruger-stabilitet	Observer medarbejdernes helbredstilstand før de sendes i højden Observer vejrliget før opgaven starter op Observer medarbejdernes adfærd hen under fodtøj, frie hænder	Vurder om medarbejderne er OK Vurder om medarbejderne kan klare opgaven Vurder om medarbejderne ved hvordan adfærd bør være ved arbejde i højde Vurder medarbejdernes motivation til at udvise sikker adfærd	Sørg for klare instruktioner/aftaler Sørg for god fordeling af ansvar og opgaver Skab positiv motivation til sikker adfærd Sørg for en konsekvent holdning overfor misligholdelse

Til arbejdstageren

Medarbejder			
Fare: Arbejde i højde Omfatter ophold og arbejde på alle former for stiger, stilladser, platforme, niveauforskelle, tage mv.			
Barriertyper	Observer/undersøg	Forstå/tolke vurder	Handle/udfør
Udstyrets styrke	Observer om udstyret er i orden, rengjort og vedligeholdt. Undersøg hvilket udstyr der er behov for til opgaverne og dets bæreevne. Undersøg om der er behov for andet udstyr til opgaverne.	Vurder om konstruktionen er hensigtsmæssig til opgave. Vurder bæreevnen i forhold til opgaven. Vurder vedligeholdelses-tilstanden. Vurder behov for afhjælpende foranstaltninger.	Sørg for mangler udbedres Sørg for det rigtige udstyr kommer i anvendelse Fjern defekt udstyr Meddel arbejdsgiver og eventuelle kollegaer hvis forholdene ikke er i orden Følg de givne instruktioner og procedurer
Behov for rækværk	Observer behovet for rækværk Observer nødvendigt rækværks kvalitet og styrke Observer om rækværk er monteret korrekt og i god vedligehold tilstand	Vurder tilgængelighed, vedligeholdelse, styrke, opsætning af rækværk.	Sørg for at mangler udbedres Meddel arbejdsgiver og eventuelle kollegaer hvis der er mangler og hvilke forholdsregler der er nødvendige Følg de givne instruktioner og procedurer
Udstyrets placering og fundering	Observer udstyrets placering af fundering Observer muligheden for ydre omstændigheder kan påvirke udstyret Observer behov for særlige foranstaltninger til sikring Tjek godkendelse af udstyret	Vurder mulighed for udskridning, væltning Vurder mulighed for at nogen kan støde ind i eller påvirke udstyrets balance	Sørg for at mangler udbedres Meddel arbejdsgiver og eventuelle kollegaer hvis der er mangler og hvilke forholdsregler der er nødvendige Følg de givne instruktioner og procedurer
Bruger-stabilitet	Observer din helbredstilstand før du går i højden Vurder om du kan klare opgaven Observer vejrliget før opgaven starter op Observer behov for særlig adfærd herunder fodtøj, frie hænder til at holde fast	Vurder din egen evne til at arbejde i højden Vurder om du kan klare opgaven Vurder hvilken adfærd der er behov for i arbejdsopgaven for din og dine kollegaers sikkerhed Vurder metode til transport af materialer og værktøj, som skal anvendes til arbejdet i højden.	Kend til de nødvendige instruktioner/aftaler Kend til hvem der har ansvar og opgaver Sørg for hjælpemidler til at få hejst materialer og udstyr op, så du har en hånd fri til at kunne holde fast Udfør opgaven med en sikker og professionel adfærd

De banale ulykker

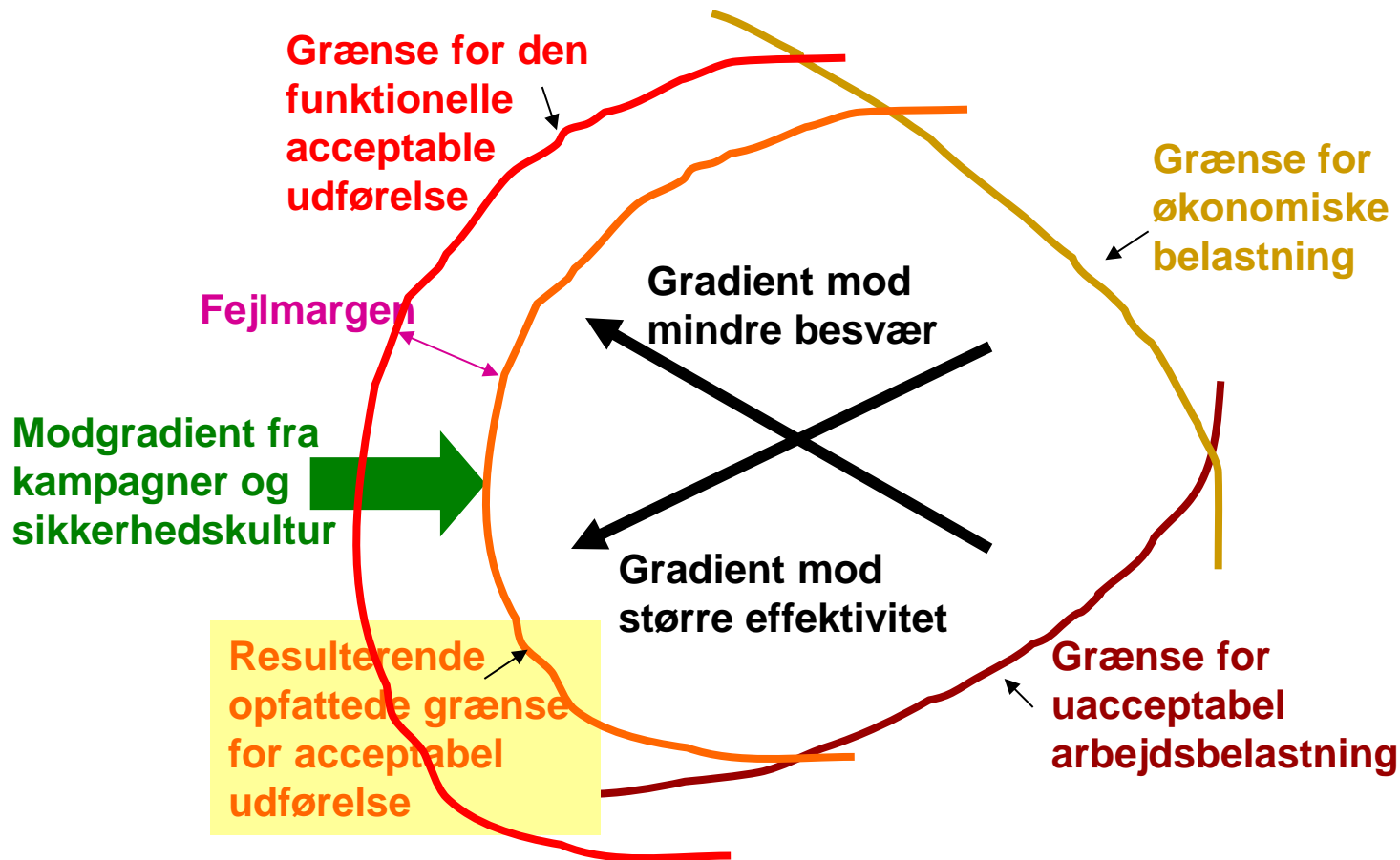
De fleste ulykker syntes at være ganske simple at forklare – når de er sket

Når de opfattes som simple, så bliver der ikke brugt energi på at gennemføre en mere dybdegående undersøgelse eller analyse af årsager

Mindst 60%-80% af de ulykker , der sker, også med ganske alvorlige følger er sådanne banale ulykker fx fald, snublen, løft, støden i mod

Sådanne ulykker sker igen og igen uden at nogen tager sig af det eller lærer fra dem. Ingen indser at det må man tage fat på, på en meget mere kontant måde

Sikkerhedens dynamik og dilemma

Jens Rasmussen 1997

Risici's særheder

- Risici er ikke nødvendigvis tilstede hele tiden
- Risici varierer fra job til job, fra person til person, fra tid til anden
- Læring fra ulykker, nærved-ulykker og farlige situationer, sygdomsforekomst, klager ved medarbejdersamtaler kan hjælpe til at belyse hvor risici er, som der skal handles på
- Eksponeringer i arbejdsmiljøet kan være svære at gennemskue
- Eksponeringer varierer i intensitet og over tid
- Læring fra de, der får symptomer, sygefravær eller rent faktisk bliver syge, klager over smerter og gener, er viden, der kan handles på.

Bagvedliggende risici

- Arbejdsmiljøet ikke er prioriteret
- Arbejdet ikke er tilrettelagt hensigtsmæssigt
- Sikkerhed og sundhed ikke er indtænkt i planlægningen af arbejdet
- Mgl i procedurer for arbejdets udførelse
- Mgl i uddannelse eller træning
- Mgl i observation og vurdering af risici
- Mgl på anvisninger overfor risici
- Mgl i de tekniske og fysiske forhold
- Rod og mangel på orden og systematik
- Accept af at der opstår hovsa situationer

Forebyggelsesarbejdet og dets strategi

- **Risikokortlægning og medarbejder involvering**
- **Adfærdsregulering og medarbejder involvering**
- **Tydelig ansvarsplacering i linjeledelsen**
- **Løbende analyse af ulykker for grundlæggende årsager**
- **Kommunikation og formidlingsplan**

Risikokortlægningen

- Del medarbejderne op i hensigtsmæssige grupper med relation til opgaver
- Hold fokusmøder med hver gruppe om risikooplevelser, brug målrettet spørgeguide
- Forbered mødet med baggrund i viden fra ulykkeshændelser og en gennemgang af arbejdsopgaven
- Sørg for at de risici man bliver enige om bliver noteret for hvor og hvornår

Adfærdsregulering

- Sørg for hurtigt at afhjælp evt risici, der kan klares ad teknisk eller praktisk art. Lad det indgå i APV planen
- Lad medarbejderne udforme retningslinierne for at imødegå risici,
- Udform evt skilte, signaler eller anden form for tydeliggørelse af retningslinierne
- Lav klare aftaler med medarbejderne om overholdelse af disse retningslinier og evalueringen heraf,
- Sørg for at der løbende sker en evaluering af aftalerne og en synlig tilbagemelding til medarbejderne herom.

Linieledelsens ansvar

- Sørg for at alle led i linieledelsen får ansvar for næste leds ansvar for sikkerhed,
- Gør spørgsmål om opretholdelse af sikkerhed og aftaler til et punkt på ugentlige eller 14-dagsmøder
- Sørg for at der konsekvens bagved varetagelse af ansvaret såvel positivt som negativt.
- Gør sikkerhed til en troværdig og væsentlig parameter i ledelsesarbejdet

Troværdighed

- **Ledelsen må gå foran med et godt eksempel, dvs aldrig være kilde til at afvigende adfærd tolereres**
- **Ønsker fra medarbejdere om sikkerhedsforhold skal altid behandles seriøst og gerne med hurtig efterfølgelse**
- **Der skal tydelig signalgivning såvel med positive reaktioner, som konsekvent handling ved overtrædelser af aftaler**

Arbejdsskadeanalysen

- Sørg for at en lille gruppe i SIO bliver trænet i undersøgelse og analyse af arbejdsskader,
- Sørg for at alle arbejdsskader bliver registreret , undersøgt og analyseret for bagvedliggende årsager uafhængig af skadens alvor.
- Sørg for at der sker en vidensopsamling af nærvedulykker og symptomer på arbejdsbetingede lidelser
- Beløn de, der gør dette godt, frem for at straffe

Formidling

- Meld klart ud til alle hvad der skal sættes i gang, hvorfor og hvad man vil opnå og hvornår
- Gør dette såvel mundtligt som skriftligt
- Brug fællesmøder, nyhedsbreve, opslagstavle, billeder, historier, præmieringer,
- Giv løbende tilbagemelding om hvordan det går, gode resultater og konsekvent reaktion

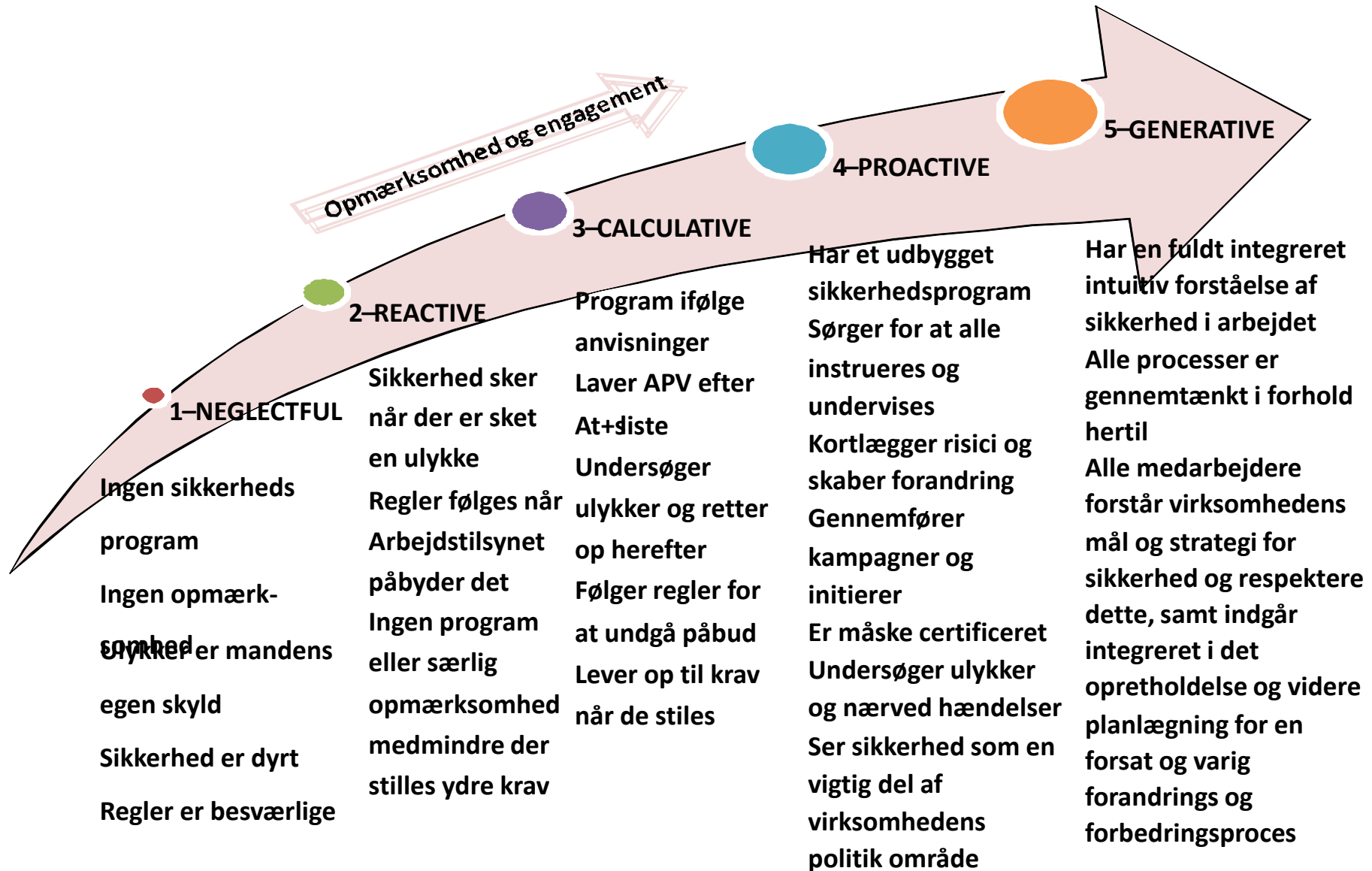
Hold gryden i kog

- Sørg for at der løbende er fokus på sikkerheden
- Sæt initiativer i gang i små doser således at de hver især kan blive forstået og indlært
- Når et initiativ er gennemført så start et nyt, således at opmærksomheden bliver fastholdt
- Veksle mellem forskellige typer af initiativer
- Lav særlig seancer for de, der går foran, så de bliver positivt fremhævet som mønster medarbejdere
- Lad nye medarbejdere blive optrænet af netop mønster medarbejdere

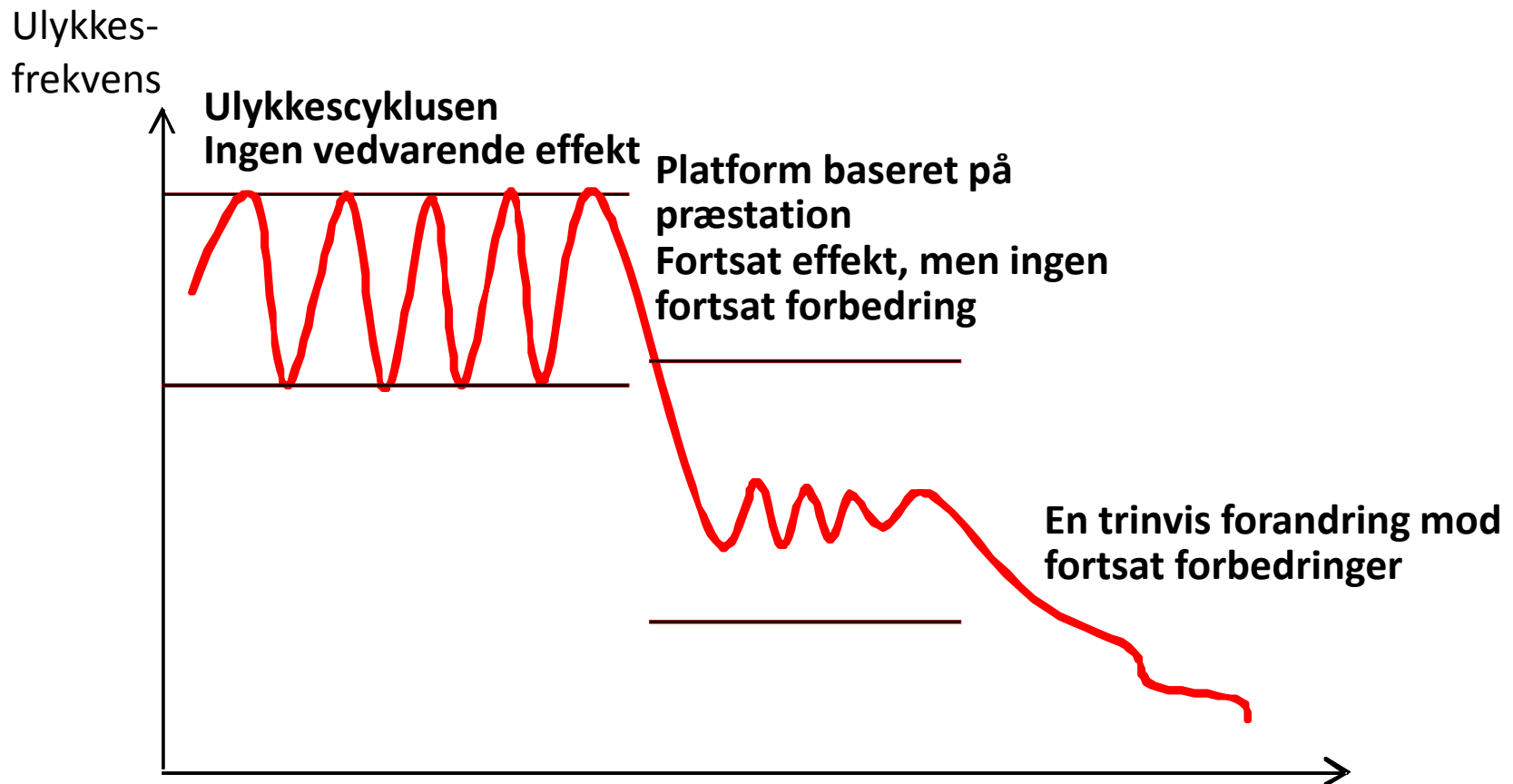
Nøgleord i det forebyggende arbejde

1. Ledelsens motivation og dedikation
2. Ledelsens troværdighed
3. Medarbejdernes involvering
4. Linjeledelses ansvar og bevidsthed
5. Synlighed i alle aktiviteter mh til at skabe et godt arbejdsmiljø

5 trin i virksomheders sikkerhedskultur

Ulykkescyklusen, Krause 1997

Den daglige dialog

Feedback og coaching ændrer ledernes opfattelse af ansvar for sikkerhed

Dialog om sikkerhed og sikkerhedsklima er fundamentet for positive mål for sikkerhedsarbejdet

Fokus på sikkerhed reducerer ikke fokus på produktivitet

Sikkerhedsansvar føres tilbage til linien

**NAF – AMI - FAIS
projekt**

Kirsten Jørgensen 13. marts 2013

Tak for jeres opmærksomhed

